

Grundlovsmøde 5. juni 2011

Katbakken i Øster Hornum

Grundlovsmødet blev indledt med en fællessang, hvorefter Nonni Smedsgaard fra Borgerforeningen bød velkommen til dagens taler Ninni Lodahl Gjessing, der talte om "Grundloven og menneskerettighederne"

Indledning.

Vi, der er vokset op med frihed og demokrati, kan måske nok til tider glemme, hvor vigtigt det er og hvor meget det ikke er en selvfølge. I dette forår blev vi imidlertid mindet om, at blot det at kunne forsamles for at ytre sin holdning ikke nødvendigvis er en selvfølge. Det var det, de tidligere blev fængslet for at gøre i Nordafrika, men pludselig med det jasmenske forår, blev gaderne fyldt med demonstranter mod styret, og vi så, hvad mennesker kan løfte på fredelig vis, når der løftes i flok.

Derfor er det også vigtigt, at vores børn lærer, at demokratiet er noget der skal værnes om, at det ikke er en selvfølge, og at frihed til valg, det forpligter den enkelte.

Det er noget af det denne grundlovstale handler om, men primært kommer den til at dreje sig om menneskerettigheder samt den tendens der opleves i disse år, hvor man helt ind i regeringens rækker er begyndt mere eller mindre direkte at problematisere visse menneskerettigheder ligesom man tilsyneladende i visse tilfælde forsøger at begrænse eller forhindre dem.

Ninni Lodahl Gjessing taler

En menneskerettighed er i virkeligheden en umistelig rettighed, ethvert enkelt menneske har, blot ved det, at det er et menneske, og en retsstat er netop kendetegnet ved, at den også beskytter dem, den ikke bryder sig om. Lad blot det være et af budskaberne på denne grundlovsdag.

Markering og tradition.

5. juni er en festdag. Vi markerer årsdagen for ikrafttrædelse af den første danske grundlov, Junigrundloven af 1849, vi fejrer i dag denne og de senere reviderede grundlove.

Junigrundloven af 1849 er af afgørende betydning ved sin markering af overgangen fra enevælde til repræsentativt folkestyre, ligesom dens betoning af frihedsrettigheder fortsat er gældende i dag. Det drejer sig om religions-, trykke-, forenings- og forsamlingsfrihed.

Det drejer sig om grundlovsforhør, om ejendomsrettens ukrænkelighed. Om retten til offentlig forsørgelse og om fri skolegang for ubemidlede grundlovsfæstet, som der står.

Vores Grundlov er som bekendt senest revideret i 1953, og den er stadig bygget op over to vigtige principper, dels tanken om magtens tredeling i en udøvende, en lovgivende og en dømmende magt, dels tanken om en samfundspagt, hvor borgeren afgiver magt til de folkevalgte mod til gengæld at blive beskyttet mod overgreb ved knæsættelse af frihedsrettigheder.

Imidlertid trænger Grundloven til atter at blive revideret, hvilket ikke mindst ses i manglende afsnit om det udvidede europæiske samarbejde samt i behovet for at udbygge Grundlovens beskyttelse af menneskerettighederne.

Som det er i dag, kan man sige, at Danmarks forfatning består dels af Grundloven dels af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, der i 1992 ved lov blev gjort til en del af dansk ret. Det vil sige, at juristerne i deres vurdering af gyldighed og lovlighed ikke alene skal tage udgangspunkt i Grundloven, men tillige i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Det vil uden tvivl være en styrkelse i betoningen af menneskerettighederne, hvis de i langt højere grad blev indlemmet i Grundloven, idet det vil være sværere at tilsidesætte dem eller lovgive på kant med dem, som det har været tilfældet i løbet af de sidste 10 år.

Menneskerettighederne.

Og hvad er det så for nogle, disse menneskerettigheder, og hvorfor er det så vigtigt at få dem implementeret ?

En menneskeret er per definition en grundrettighed for borgerne, en privat rådgivningssfære, som statsmagten ikke må forgrube sig på, men tværtimod har pligt til at sikre respekteret.

Blandt de klassiske grundrettigheder kan nævnes retten til livet, religionsfrihed, personlig sikkerhed, retten til retfærdig rettergang, ytrings-, forenings- og forsamlingsfrihed samt respekt for privatlivet og familielivet.

Ikke mindst i forlængelse af Anden Verdenskrig stod det tydeligt, at menneskerettighederne ikke blot kan være et nationalt anliggende for den enkelte borger, men at det var vigtigt og nødvendigt med internationale traktater om menneskerettighedernes universalitet, og at det er en legitim opgave for det internationale samfund at forholde sig kritisk til menneskerettigheders overtrædelse overalt i verden.

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, som i 1992 ved lov bliver gjort til en del af dansk ret trådte i kraft i 1953, og foruden krav om en retfærdig og hurtig rettergang samt ytrings- og forsamlingsfrihed, indeholder den tillige en konvention om forbud mod diskrimination, altså et forbud mod usaglig forskelsbehandling, og ikke mindst det er vores nuværende integrationsminister ude at udfordre, men det kommer vi tilbage til senere.

Vi kan altså konkludere, at en menneskerettighed er noget, der er hævet over almindelig diskussion. Og netop her har vi problemets kerne.

En ting er politisk uenighed, men noget helt andet er, at problematisere, at menneskerettighederne er en borgerret, der står udenfor diskussion og som man med selvfølge skal overholde.

Efter ti år med den siddende regering og dens støtteparti er der desværre en tendens til, at menneskerettigheder ikke længere betragtes som noget uomtvisteligt, i stedet er man begyndt at spekulere i løsningsmuligheder, der enten er på kanten af Menneskerettighedskonventionen eller en løsningsmodel, hvor man satser på ikke at blive stævnet for Den Europæisk Menneskerettighedsdomstol.

Lad mig blot komme med tre eksempler herpå.

1. DFs forslag om at slække på menneskerettighederne

Dansk Folkeparti har længe næret et mere eller mindre direkte ønske om at slække på menneskerettighederne, f.eks. over for kriminelle udlændinge.

Nu er der bare det ved det, at en menneskerettighed, er jo noget man har i kraft af at være et menneske, og det er dermed per definition ikke noget, man først skal gøre sig fortjent til.

Tilbage i 2009 kom DF med et konkret udspil, der skulle få domstolene til at fravige de menneskerettigheder, der forhindrer Danmark i at udvise kriminelle udlændinge.

DF ønskede sågar, at Danmark skulle sende en skrivelse til de relevante internationale organer om, at Danmark forbeholder sig ret til at fravige bestemmelserne i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og andre konventioner.

En sådan udtalelse, hvor DF ønsker at domstolene skal se bort fra visse dele af menneskerettighederne, bør virkelig få os alle til at råbe vagt i gevær, menneskeligtrettighederne er ikke til salg for tilfældige politiske særstandpunkter. Det er og bliver en overordnet rettighed, som det politiske system og landets love skal indrette sig efter.

Senest har vi set en lignende problemstilling i forbindelse med den stramning af udvisningsreglerne, som forventes på plads, hvis regeringen og DF kan skaffe flertal herfor. Stramningen vil betyde at et bandemedlem, der tages i f.eks. at stjæle en bil skal kunne udvises af landet.

Men en sådan udvisning strider i virkeligheden imod principperne i internationale menneskerettighedskonventioner, idet de meget let kan være i strid med eksempelvis retten til familieliv.

At regeringen vælger at lave den slags aftaler med DF er og bliver uacceptabelt, idet lovgiverne hermed fralægger sig ansvaret for at overholde internationale konventioner, og blot tilkendegiver som integrationsministeren siger, at Danmark så er klar til at løbe den risiko ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, hvis landet stævnes.

Men det er ikke i orden bevidst at kalkulere med risikoen for en dom. Det er derimod lovgivernes ansvar at lave klare og tydelige love, der ikke er i strid med f.eks. Menneskerettighedskonventionen.

2. Integrationsministerens forslag om, at der skal gælde forskellige regler for familiesammenførte udlændinge i Danmark

Integrationsministeren har fået en ny ide.

Den indvandringsprøve, som han selv har været med til at indføre over for familiesammenførte udlændinge, ja den mener Søren Pind kun, at nogle skal tage.

Der skal ikke være lige vilkår. I første omgang ønsker integrationsministeren borgere fra USA og Canda undtaget med den begrundelse, at disse lande kulturelt og økonomisk ligger så tæt på Danmark, at udlændinge fra disse lande må forventes nemt at kunne integreres i det danske samfund.

Nu er der det ved det, at det dårligt kan opfattes som andet end diskrimination, og det skrider mod Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, der som nævnt er en del af dansk ret. Justitsministeriet har af selvsamme grund advaret integrationsministeren mod et sådant lovforslag, men han vender det døve øre til, og hævder, at der blot er tale om positiv særbehandling.

Nu er Søren Pind jo selv jurist, så han taler mod bedre vidende, når han hævder, at forslaget om at give den canadiske vejarbejder lettere vilkår for at blive familiesammenført end den indiske ingeniør, blot er positiv særbehandling.

Positiv særbehandling er et begreb, der bruges og benyttes, for at rette op på en ulempe, eller et handicap, så der atter er en vis ligestilling. Det kan netop ikke bruges til at stille nogle borgere bedre end andre, således at netop de kommer forrest i køen. Det er diskrimination.

Det ubehagelige i denne sag er ikke mindst, at regeringen atter en gang er ligeglad med alle eksperterne, og endnu en gang blot giver udtryk for, at man er klar til at lade Menneskerettighedsdomstolen afgøre det. Det er en helt forkert vej at gå, frem for at lave en ordentlig og anstændighed lovgivning, hvor den familiesammenførte behandles lige.

3. Danmarks behandling af afviste asylansøgere

Nu er det jo ikke meningen, at denne grundlovstale skal vare hele eftermiddagen, så jeg må nøjes med blot ét yderligere konkret eksempel på, hvorledes Danmark under den nuværende regering overtræder eller bevæger sig på kanten af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Der blev lyttet til talen i det dejlige sommervejr på Katbakken

Lad mig nævne sagen, om de afviste asylansøgere, der efter afvisningen er blevet placeret i den såkaldte Ellebækinstitution, indtil hjemsendelse er mulig eller indtil ens sag er færdigbehandlet. Nu er der blot det ved det, at Ellebæk er et regulært fængsel, hvor Danmark således anbringer mennesker, der ofte har været udsat for meget traumatiske oplevelser bag lås og slå.

Vel at mærke uden, at de pågældende først er blevet tilset af læge eller psykiater, for at finde ud af, om det pågældende menneske vil kunne klare en sådan belastning.

Navnet Ellebæk lyder jo meget tilforladeligt, men i virkeligheden er det kategoriseret som et af landets otte lukkede fængsler under kriminalforsorgen.

Det vi skal huske er, at disse mennesker intet kriminelt har gjort. Deres eneste 'brøde' er, at de har søgt om asyl i Danmark. Det er jo enhvers ret, hvorefter ens sag bliver vurderet, og man får tilsagn eller afslag. Disse mennesker, vi placerer i det lukkede fængsel under lås og slå har altså enten fået afslag på deres ansøgning eller myndighederne frygter, at de vil gå under jorden, mens behandlingen af deres sag står på. I månedsvis fængsler vi dem.

Det er ganske enkelt ikke i orden.

Ifølge Den Europæiske Menneskerettighedskonvention er det Danmarks pligt at sikre, at særligt sårbare mennesker ikke bliver sat i fængsel under lås og slå, alligevel er det sket gang på gang på gang i Ellebæk, hvor ingen indledningsvis har forholdt sig til det pågældende menneskes psykiske tilstand.

Sagen havde en del mediebevågenhed i februar, hvorvidt der er foretaget ændring af procedure på området står hen i det uvisse.

Retsstat og retssikkerhed.

Danmark er en retsstat, men det er ærlig talt vigtigt, at regeringen også agerer derefter, og anstrenge sig for at overholde menneskerettighederne, som det foreskrives såvel i Grundloven som i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention samt husker på 'at en retsstat er kendetegnet ved, at den også beskytter dem, den ikke nødvendigvis synes om', som juraprofessor Eva Smith har udtrykt det.

I efteråret udkom professor i samfundsvidenskab Peter Højlunds bog 'Frygtens Ret'. Heri viser han, hvorledes demokratiske rettigheder som ytringsfrihed og forsamlingsfrihed i løbet af de sidste ti år er sat under pres.

Bogen er delvist blevet til på baggrund af hans bekymring over, at man på det retlige område i dagens Danmark ser tegn på en stadig mere autoritær, fremmedgørende og fjendtlig tendens i lovgivningen. At frygten sætter dagsordenen på bekostning af vores demokratiske rettigheder.

Det ses ikke mindst ved, at vi nu i Danmark accepterer:

- administrative udvisninger uden rettergang eller uden krav på at vide, hvad man er anklaget for,
- undtagelser fra afgørende retsprincipper, som det, at man er uskyldig, indtil det modsatte er bevist jvf. den såkaldte 'tuneserlov'
- tålt ophold, hvor en dømt, der ønskes udvist af Danmark, men ikke kan hjemsendes, reelt er fange på ubestemt tid
- den såkaldte 'lømmelpakke', efter hvilken en konkret mistanke ikke længere er nødvendig for at tilbageholde en person. Nu kan det at forebygge uroligheder, medvirke til masseanholdelser, hvor det individuelle ansvar ikke længere spiller nogen rolle.

Der er, som Peter Højlund udtrykker det, ganske enkelt tale om et vendepunkt i vores demokratihistorie, intet mindre.

Ønske på en grundlovsdag.

Så der er i allerhøjeste grad grund til at markere denne dag, og der er nok at værne om på denne grundlovsdag. Hele vores demokrati og vores frihedssyn.

Samt ønsket om et tolerant Danmark, hvor det er en grundlovssikret ret, at man kan bo her i sit fædreland med den, man elsker, uden at staten forhindrer dette med diverse pointsystemer, tests og optagelsesprøver.

God Grundlovsdag.

Afslutningsvis blev der igen sunget en fællessang